

Pocs moviments juvenils són tan coneguts arreu del món i alhora tan desconeguts com el moviment escolta. L'escoltisme té la virtut que a cada país la gent creu que és un moviment essencialment local, i el gran defecte que, al llarg d'un segle convuls ple de guerres i de totalitarismes, la seva dimensió mundial i la seva coherència ideològica s'han cobert de tòpics.

Poca gent sap que avui l'escoltisme és present al 83,3% dels estats independents del món. Les principals excepcions remarcables en són països en què ha estat prohibit —especialment la República Popular de Xina. Molta gent tampoc no sap que l'escoltisme aplega prop de 30 milions d'infants i joves arreu del planeta, dels quals la part més nom-

brosa són asiàtics i en què els europeus representen menys d'un 8%.

Els tòpics han estat els fonaments principals de la creació d'opinió, no pas de l'anàlisi científica, sobre el moviment escolta. I així, s'ignora el potencial de conflicte que té un moviment que parla d'educació en la ciutadania, de lleialtat nacional i d'entesa mundial i que, alhora, aplega persones

que representen un espectre amplíssim d'identitats nacionals, confessions religioses i tradicions culturals.

Tot això és el que he tingut el privilegi de recercar durant dos anys com a *fellow* Batista i Roca del Fitzwilliam College, a la Universitat de Cambridge. Què és, doncs, l'escoltisme? En la definició precisa, és un moviment educatiu per a gent jove, d'abast mun-

dial, independent, no partidista i de base voluntària, obert a tothom sense distinció d'origen, nacionalitat, raça ni creença, que té per objectiu l'educació en la ciutadania d'acord amb uns principis compartits i un mètode propi, i que s'ha formalitzat històricament en dues organitzacions internacionals: l'Organització Mundial del Moviment Escolta (WOSM) i l'Associació Mundial de Guies Escoltes (WAGGGS).

Si bé enguany es commemora el centenari del naixement del moviment escolta a Anglaterra, no va ser fins el 1920 que es va formalitzar com a organització mundial, emulant l'estructura de la Societat de Nacions, el precedent de les Nacions Unides. A l'escoltisme mundial es reproduceix l'estructura democràtica d'aquestes institucions internacionals, una estructura que ha romàs invariable des de 1920.

Un mètode innovador. El mètode escolta, copiat al llarg dels anys infinitat de vegades, es compon de la combinació indistriable de set elements: aprendre fent –pedagogia de l'acció–; interacció entre educands i educadors –els caps escoltes; vivència en petits grups–; activitats en el medi natural; marc simbòlic; autodesenvolupament progressiu; i principis compartits i compromís envers ells. Aquests set elements, juntament amb els elements que integren la definició i la pertinença a les dues organitzacions mundials, és

allò que diferencia l'escoltisme de tota la resta d'organitzacions educatives i de lleure que hi ha hagut i hi ha.

L'escoltisme es basa en una xarxa d'agrupaments arrelats al barri o al poble, que és on trobem la vivència dels valors escoltes. Aplicant les tesis de Manuel Castells, els components són alhora autònoms i dependents de la xarxa escolta. Molt sovint comparteixen pertinença i objectius amb més xarxes. Les característiques són la implicació voluntària d'educadors i responsables (fonamentada en la complicitat); la participació voluntària d'infants i joves (fonamentada en l'acceptació); la consistència ideològica (fonamentada en uns principis generals compartits); i una estructura que impossibilita l'adoctrinament ideològic.

Quan, històricament, en països amb règims autoritaris, s'ha prohibit l'escoltisme i ha estat substituït per organitzacions controlades pel govern, s'ha optat per l'obligatorietat en lloc de la voluntarietat; s'han contractat responsables en lloc d'encarregar-se'n responsables que treballen gratuïtament; i s'ha adoptat l'adoctrinament del conjunt d'individus en uns principis imposats, en lloc de fer èmfasi en l'educació del caràcter individual. Això ha passat amb els pioners comunistes a l'URSS o a la Xina, les joventuts hitlerianes a Alemanya, el Frente de Juventudes franquista, o els *balilla* feixistes a Itàlia, i sempre havent prohibit l'escoltisme.

Tot i ser un moviment en xarxa, l'escoltisme té en les dues organitzacions mundials esmentades, WOSM i WAGGGS, una garantia per a evitar els intents de manipulació que al llarg de la història ha hagut de suportar, per part d'institucions que han volgut utilitzar l'escoltisme com a eina d'adoctrinament, i no pas com un fi en si mateix: partits polítics, règims governamentals, confessions religioses, etc.

Compromís social. Els valors d'educació en la ciutadania de l'escoltisme mundial han defensat tradicionalment l'estabilitat socio-política: suport a l'ordre polític establert a cada país i aliança amb institucions d'autoritat legitimades, fent prevaler normes i valors socials i no traspasant-ne el límits. Ara bé, al mateix temps, l'acció d'educació en la ciutadania de l'escoltisme també ha estat un revulsiu per a accions ciutadanes de resistència davant d'un ordre social considerat injust, com ara enfrontant-se a la discriminació exercida per la colonització, oposant-se a la segregació racial, resistint dictadures (com a Catalunya) o superant el conflicte entre països en temps de guerra.

Estudis sociològics mostren que l'impacte educatiu de l'escoltisme prové de la força dels principis i de la formació del caràcter individual. Els caps (educadors) fan una funció d'acompanyant en un procés d'aprenentatge de l'adolescent en què l'important és l'experiència personal i la confrontació d'opinions, i on tant l'exemple com la formulació oficial dels valors són sotmesos a un filtre personal de coherència per part del jove. La generació de criteri propi, en contraposició a l'adoctrinament, és l'eina principal de l'acció educativa i transformadora de l'escoltisme, que vol formar persones actives en la societat, que actuen de manera conseqüent. Tot això, i molt més, caracteritza l'escoltisme, una proposta educativa transformada en moviment que enguany commemora el centenari.

Eduard Vallory i Subirà
President de la Fundació Escolta
Josep Carol

L'escoltisme en xifres

Quan es va formalitzar, l'any 1920, l'escoltisme mundial aplegava associacions de més del 50% d'estats independents del món, un percentatge que no tan sols mai no ha disminuït d'aleshores ençà, sinó que ha augmentat fins a l'actual 83,3%, malgrat que el nombre d'estats independents ha crescut de 63 l'any 1922 a 192 l'any 2004.

Els intents de crear escissions han fracassat històricament: les dues principals organitzacions existents que empenen il·legalment el nom d'escoltisme (els ultracatólics *Scouts d'Europe* i els tradicionalistes *Independent Scouts*) no arriben a 50.000 membres en menys de mitja dotzena de països, una xifra ínfima al costat dels 30 milions i 170 països de l'escoltisme mundial.

Malgrat la separació en dues organitzacions mundials (WOSM i WAGGGS), més de la meitat d'associacions europees pertanyen a ambdues. És el cas de l'escoltisme català, però no de l'espanyol.

Dels més de 170 països membres de les organitzacions mundials WOSM i WAGGGS, només a 20 hi ha federacions que inclouen associacions escoltes vinculades a una església o organització religiosa, entre els quals Catalunya i Espanya.